1938 ий
15
АПРЭЛЬ
№ 33 (416)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла элласэ пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвезэ коммунист

ВЛКСМ
Маробком
дэн
Горком
орган

ССР Ушэм Калык Комиссар-шамыч Совэт дэн ВКП(б) Цэнтральный Комитэтыштэ

ССР Ушэм высший учэбнэ заведэньылаштэ самостойатэльнэ заньатьэ кэчэ, успэвайэмостьым аклымаш да физичэский культурым прэподаватлымэ нэргэн

ВУЗ-лаштэ учэбный кэчэ шотым кучыкэмдымэ шотэш студэнт-шамычын самостойатэльнэ заньатийлан посна кэчэ-шамыч ойрымым, шкэнжым оправдатлыдымэ мэроприйатыйлан шотлэн, ССР Ушэм Калык Комиссар-шамыч Совэт дэн ВКП(б) Цэнтральный Комитэт отмэнитлэнэт.

СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК выходной дэч посна чыла кэчылаштэ студэнт-шамычын учэбнэ заньатьышт соотвэтствуйуш учэбнэ расписаньэ дэнэ рэгулироватлалтман.

Шушаш учэбный ий гыч чыла высший учэбный заведэньыштэ студэнт-шамычын успэвайэмостьыштлан ныл турло аклымашым („неудовлетворительно", „посредственно", „хорошо" да „отлично") пуртымым установитлымэ.

СССР Совнарком дэн ВКП(б) ЦК ВУЗ-лаштэ физичэский культур прэподаватлымым учэбный кэчэ кыдалан эртараш огыл кушташэт. Физичэский культурым прэподаватлымаш, общежитыштэ эртарымэ эр зарьадкэ дэч посна, заньатьын пытартыш шагатлаштыжэ, учэбный расписаньэ порьадкэ дэнэ, студэнт-шамычын туныктымо пэрвой кок курсыштэ эртаралтман.

У учэбный ий гыч физичэский культурым прэподаватлашлан учэбный шагат шотым шагалэмдаш пунчалмэ.

Йапонский самольотым совэт тэрриторийэш кучымаш

Тэний 11 апрэль 12 шагат нарэ жапыштэ 9 йапонский войэннэ самольот Гродэковский районышто Полтавка сэла дэч 14 километрлан йугыштыла совэт границым пудыртэнэт да мэмнан тэрриторийыш 5 километрлан корныш чоҥэштэн пурэныт. Икмыньар минут гыч нинэ самольот-шамыч дэк Маньчжурий гыч чоҥэштэн толшо адак кок йапонский истрэбитэль ушнэныт.

Нунын ваштарэш чоҥэштэн кузышо совэтский истрэбитэль шамыч йапонский самольот-шамычын поктэн колтэныт, а ик йапонский самольотым Совэт тэрриторийэш границэ дэч 2 километрлан востокышкыла волэн шинчыктэныт.

Кучымо самольот—ик моторан, мэталличэский истрэбитэль. Шкэнжым Маэда фамильан улам манше льотчик мэмнан самольотэм Корэйысэ йапонский армийын истрэбитэль-шамычшэ батальон состав гыч улэш манын калэсэн.

Сэрйозный расслэдованым ышташ туҥалмэ.

Палэмдымаш: ТАСС-ын налмэ свэдэньэ почэш, кушно ончыктымо инцидэнт нэргэн уверым Москошто налмэк тунамак НКИД Токиосо СССР полпрэдствылан йапонский самольот-шамычын совэт границым пудыртымышт шотышто йапонский правитэльствылан протэстым каласаш куштэн.

Сайлымэ законым умылтарат

Мата-Родо кыдалаш школысо комсомолэц-шамыч (Параньгэ район) колхозник шамыч коклаштэ РСФСР да Марий АССР-ын сайлымэ нэргэн Положэньым да Конституцийым умландарэн шогат. Эн сайын шкэ пашажым „Марий" колхозыш пэнгыдэмдымэ агитатор Вэршинин йолташ шуктэн шога.

Ф. Йамбарцэв.

Майым сэҥымаш дэнэ вашлийам

Мый Роҥго район Руйа-Сола пэлэ кыдалаш школышто (6-шо классыштэ) тунэмам. 1 май пайрэмым кугу сэҥымаш дэнэ вашлийам. Кум обороно значоклан (Ю. В. С., БГСО да БГТО) нормым сдатлэнам. Адак ПВХО значоклан сдатлаш йамдылалтам. 1 майлан оҥыштэм ныл обороно значок лийэш.

И. С. Этиганов.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

У французский правитэльствэ

8 апрэльыштэ Францийын Бльум вуйлатымэ правитэльствыжэ отставкыш лэктын ыльэ. Ик мыньар жап торгайымэк правитэльствым ышташ радикал-социалист Даладьэ кэлшыш. Социалист-шамыч у правитэльствыш пураш ышт кöнö. Сандэнэ кызыт у правитэльствым социалист-шамыч дэч посна ыштымэ.

У правитэльствын составшэ тыгай: Министр-шамыч совэт прэдсэдатэль да национальнэ обороно министр—Эдуард Даладьэ (радикал-социалист), министр-шамыч совэтын вицэ-прэдсэдатэльжэ да правитэльствэнэ дэйствийым координацылымэ шотышто министр—Шотан (радикал), йустиций министр — Поль Рэйно (лэвый рэспубликанэц), авиаций министр—Ги Льа Шамбр (радикал-социалист), финансэ министр—Маршандо (радикал), тэҥыз министр Кампинки (радикал-социалист), пэнсий министр—Шампэтьэ дэ Риб (бэспартийный), торговльо министр Жантэн (радикал-социалист), калык просвэщэньэ министр—Жан Зэй (радикал-социалист), здравоохранэньэ министр—Рукар (радикал-социалист), внутрэннэ паша министр—Альбэр Сарро (радикал), иностраннэ паша министр—Жорж Боннэ (радикал), колоний министр—Мандэль (нэзависимэ рэспубликанэцшамыч группо), зэмлэдэлий министр — Кэй (радикал), общэствэннэ паша министр—Фроссар (социалистичэский дэн рэспубликанский сойуз), паша министр—Рамадьэ (социалистичэский дэн рэспубликанский сойуз), почто тэлэграф министр—Жуль Жульэн (радикал), торговый флот министр—дэ Шапдэлэн (лэвый дэмократ), калык озаналык министр — Раймон Патэнотр (социалистичэский дэн рэспубликанский сойуз).

Йапонский войскан зверствыжэ

10 апрэльыштэ Кантон ола Тьанцзинь-Пукоуский куртньо корно фронтышто китайский войскан сэҥымыжым пайрэмлэн. Ола урэмлашкэ тужэм дэнэ калык лэктын. Тидэ жапыштэ пэш кушыч йапонский самольот-шамыч икмыньар бомбым кудалтэныт. Тидын дэнэ 500 нарэ йэҥ колэн да сусыргэн.

„МАЙАКОВСКИЙ МЭМНАН СОВЭТСКИЙ ЭПОХЫН ЧАПЛЭ, ТАЛАНТЛИВЫЙ ПОЭТШЭ ЛИЙЫН ДА КОДЭШ" (СТАЛИН)

ВЛАДИМИР МАЙАКОВСКИЙ

Тэний 14 апрэльыштэ совэтский поэт Владимир Владимирович Майаковскийын колымыжылан кандаш ий тэмэ.

Кугу Октьабрьский социалистичэский рэвольуцийын пэрвой кэчылажэ гычак Майаковский большэвик-шамыч дэнэ кайэн да путынь шкэ кугу талантшым тичмашнэк социализм пашалан пуэн.

Самырык совэтский государствым ыштымашкэ да обороньатлымашкэ Майаковский шкэ рэвольуционный стихшын вийжым вэлэ огыл ушэн. Граждан сар ийлаштэ кумда массэ-шамыч Майаковскийым художник—рэвольуционный плакат-шамычын авторжо сэмынат, рифмоватлымэ бойэвой лозунг-шамычын авторжо сэмынат, пашазэ-крэсаньык властьын пламэнный трибунжо сэмынат палат.

Майаковский кажнэ ийын шкэ судьбажым большэвик партий дэнэ, пашазэ класс дэнэ пэнгыдын кылдэн. Кугу социалистичэский строитэльствэ Лэнин-Сталин партийын гэроизмыжым, совэт калыкын гэроизмыжым чаплан дарышэ чаплэ произвэдэньэ-шамычым ышташ поэтын кумылжым нöлтэн.

Пашам кугун йöратышэ да кугу энэргийан Владимир Майаковский мэмналан пэш шуко почэламут, поэм, муро-шамычым кодэн. Тудо очэркымат, пьэсымат, киносцэнарийымат возэн. Тудо йöратымэ путынь элжэ мучко коштын да пашазэ, крэсаньык, йошкарармэйэц, рабкор, студэнт-шамычлан шкэ пламэнный стихшым лудын.

Но Майаковский гэроичэский стихым да поэмым вэлэ огыл возэн. Тудын пэражэ социализмын тушманжэ-шамычым бэспощаднэ клэймитлышэ сатиричэский почэламут дэн пьэсэ-шамычымат возэн.

Майаковский СССР мучко да нэс эллаштэ шуко коштын. Тудо пэл-тунйам коштын савырнэн, Йэвропышто да Амэрикыштэ лийын, но мэмнан социалистичэский родинэ дэч чаплэ да мотор мландым нигуштат муын огыл. Майаковскийын оҥыштыжо социализм эл патриотын пламэнный шумжо кырэн. Совэт паспорт нэргэн стихыштэ Майаковский кугэшнэн кычкыралэш:

Лудса,
 кöраныза,
 мый—
 Совэт Ушэмын
 гражданинжэ улам.

Майаковский мэмнан элын тушман-шамыч дэнэ авыралт шогышо улмыжым, мэмнан радамыш класс тушман пурэн шогымым отлич-

(Мучашыжэ 2-шо могырышто)

62

ВЛАДИМИР МАЙАКОВСКИЙ

МУЧАШ

ко ужын да шуко миллионан шкэ лудшыжо-шамычлан ушэштарэн шогэн:

Йолташ,
шарнэ:
мэмнан коклаштэ
класс тушман
орудоватла.

Троцкистско-бухаринский шпион да бандит - шамыч кугу русский писатэль Максим Горькийым пуштыныт. Нунак фактичэски мэмнан жапысэ замэчатэльный поэт Владимир Майаковскийымат пуштыныт. Тудо ик-кана вэлэ огыл „тушманым умлыман да палыман“ манын ойлэн. Литэратурысо троцкистский агэнт-шамыч Майаковскийым сырыктылыныт, тудын йыржэ шойак да клэвэтничэский атмосфэрым ыштэныт да кугу совэтский поэтым колымашкэ шуктэныт.

Майаковский пытартыш „Уло йӱк дэнэ“ поэмыштыжэ шкэ творчэствыжым нтоглымаш сэмын ыштэн. Тудо шкэ поэтичэский пашажым большэвистский партийын пашажэ дэнэ кровно пижын шогымыжо нэргэн возэн, шкэ мутшо дэнэ партий дэн калыклан служитлымыжым тудо ӱшанэн. Кугун скромный йэҥ Майаковский мланэм мрамор да бронзо дэнэ ыштымэ памӓтник ок кӱл манын возэн.

Социалистичэский строитэльствын сэҥымаштыжэ йӧратымэ совэтский поэт Владимир Владимирович Майаковскийын пашажэ изи огыл. Тудын нэргэн шонымаш нигунамат огэш коло.

Кок комсомол организацийым йомдарэныт

„Ушнымаш“, „Пятилетка“, „Кундыш“ да Пушкин лӱм колхозлаштэ (Рэнгэ район) нэсойузный молодьож комсомолэц - шамыч дэнэ пырла ВЛКСМ ЦК плэнумын пунчалжым тунэмыт.

Погынымаштэ участвоватлышэ-шамыч комсомолыш приниматлымаштэ райкомол дэн посна сэкрэтарьшамычын йоҥылышыштым ончыктышт. Колокудо йал совэт кӧргыштӧ 3 пэрвичный комсомол организаций ылье гын кок организацийжэ шаланэн. Нинэ кок организацийым восстановитлымэ олмэш ВЛКСМ райком тэрриториальнэ организацийыш гына ушэн.

„Ушнымаш“ колхозышто комитэт сэкрэтарь Горохов ончыл молодьожым комсомол радамыш шупшмо олмэш, Иайцэв дэнэ Бирьуковын йодмыштым куд тылзэ жап годым ончыдэ кийыктэн. Комсомолэц-шамыч да нэсойузный молодьож райкомол дэч тыгай ситыдымашым тӧрлаташ йодыч да 9 йэҥ комсомолыш пураш йодмашам пуэныт.

Артэмйэв А. Л.

Политкружокышто дисциплинэ укэ

Шэрнур сэласэ комсомол активын ВКП(б) историйым тунэммэ кружок пашам начар ышта. Заньатий шуко годым кӱрылтэш. Кружокышто пэнгыдэ дисциплинэ укэ. Посна комсомолэц - шамыч политик шинчымашыштым нӧлташ огыт тыршэ. Сандэнак нуно заньатийыш огыт кошт. Тэвэ сэльпо гыч Нагорских, почто гыч—Волков, райзо гыч Сэмэнищэв, райисполком—Волков 8-9 заньатий гыч кодэныт. Нуно нимогай тьэмэ дэнат зачотым сдатлэн огытыл. Войэнный стол гыч Колосов, райзо гыч Рогожников политкошыш альэ ик канат толын огытыл.

Иужо комсомольэц - шамыч политзаньатийыш лӱмлан гына толыт. Гужавин (сэльпо), Волков (райисполком) конспэктым огыт ыштэ, заньатийыш йамдылалтдэ коштыт.

Кружокын пропагандистшэ Куликов йолташ политкружокын пашажым сайэмдаш ок тыршэ. Кружокышто соцсорэвнованьэ ӧрдыжэш кодын. Тидланак кружокышко тунэмшаш 18 комсомолэц олмэш 9-10 йэҥ гына коштэш.

Умбакшым тидэ политшколын пашажэ тыгак кодын ок кэрт. Пропагандист Куликовлан пашажым сайэмдаш кӱлэш. Кружокышто начар тунэмшэ - шамычлан отличнэ тунэмшэ Кужнуров, Вавилова, Эштыков, Чэбоксаринова да моло йолташ дэчын примэрым налын, тунэмаш пижман.

М. Йаныш.

Комсомол организацийын пашажым вийаҥдыман

„1-й ударник“ колхоз пэлэнсэ комсомол организаций (Иошкар-Ола район) пашам пэш начар ышта. Ындэ кум тылзэ лийэш комсомол погынымаш лийын огыл. Комитэт сэкрэтарь Токарьэв йолташ шкэ пашажым ок шукто. Комсомолэц-шамыч дэч члэнский взносым ок пого.

Комсомолка.

МАЙАКОВСКИЙ В. В.

СОВЭТСКИЙ ПАСПОРТ НЭРГЭН СТИХ

Мый пирыла
пурын луктам ыльэ
бӱрократизмым.
Йӧршэш
пагалымаш укэ мандатым.
Кэч могайэ кагаз
кэч могай чорт дэкэ,
аваж дэнэ кайжэ.
Но тидым...
Купэ дэн
кайут кугу
фронт дэнэ
чиновник
кайа
шэкланышан.
Пуат паспортым,
мыйат
пуэм
шкэмын
пурпурный книшкам.
Ончат шыргыжалын
ик тӱрлӧ паспортлам.
Вэс тӱрлын ӱмбакшэ—
шӱвалыт.
Мутлан,
кок льэв сӱрэтан
английский паспортым
пагалэн
налыт.
Поро кугызаштым
нэлшашла ончалын,
изишат чарныдэ
кумалмыштым,
чайэвойым
налмэ сэмын налыт
амэриканэцын
паспортшым.
Польский паспортым
ончат
афишыш ончышо каза ганьэ.
Шинчаштым пашкартыл
польский ӱмбакэ
слон капан
полицэйский-влак ончышт —
кужэчын тыганьэ,
моганьэ тыганьэ
гэографичэский новость?
Ковышта вуйыштым
тарватыдэ,
нимогай
шижмаш дэч
посна
налыт,
шинчаштым
„пыч“ ыштыдэ
датчан дэн
тӱрлӧ швэдын
паспыртлам.
Кэнэта,
когаргымэ сэмын
тулэш
умшажэ
куптыргыш
господинын.
Тидэ
господин чиновник
налэш
мыйын
йошкар коваштан
паспортиным.
Налэш—
бомбо сэмын,
налэш—
шоншо гань,
кок могыргэ писэ бритвым
налмыла,
налэш,
мӱгырышӧ, коло умдан,
кок мэтран
пӓрньа гай кишкым
кучымыла.
Шуко палышэ шинчажым
кумалтыш
носильщик:
тыланэт
йара нумалам ыльэ
ӱзгарым.
Жандарм
йодмо сэмын
онча сыщикым,
а сыщик—
жандармым.
Мыйын кидыштэм
чӧгытан,
сорлан
Совэтский паспорт улмылан
мыйым жандарм-влак
кузэ кырат ыльэ,
чон канымэшкыышт
тошкат ыльэ.
Мый пирыла
пурын луктам ыльэ
бӱрократизмым.
Йӧршэш
пагалымаш укэ мандатым.
Кэч могайэ кагаз,
кэч могайэ чӧрт дэкэ
аваж дэнэ кайжэ...
Но тидым..
Мый пургэдын
лопка йолаш кӱсэным
дубликатан
акдымэ грузым
луктам.
Лудса,
кӧраныза,
мый—
Совэт Ушэмын
гражаднинжэ улам.
КАЗАКОВ МИКЛАЙ кусарэн.

Кружок пашам сай ышта

Мэ „13 лет октября“ колхоз пэлэн (Йошкар-Ола район) хоровой кружокым организоватлышна. Тидэ кружокыш молодьож пэш кугу куанымаш дэнэ возалтыч. Кружокышто чылажэ 35 йэҥ шотлалтэш. Нунын кокла гыч 18 ӱдыр. Кружок пашам сай ышта. Шукэртэ огыл колхозэш кок кугу концэртым шындышна. Кызыт шошо ага кампаньэ годым колхозник-шамычлан культурно обслуживатлаш йамдылалтына.

Тидэ хоровой да физкультурный кружок-шамыч молодьожлан комсомолыш пурымо шотыштат йатыр полшыш. Кружок члэн коклa гыч 7 йэҥ [комсомолыш пурыш.

ВЛКСМ пэрвичный организаций сэкрэтарь—

Дорогова.

Концэртым йамдыла

Параньгэ район „Вэнэра“ колхоз пэлэнсэ драматичэский кружок пашажым сайын ышта. Кызыт мартэн пошкудо да „Вэнэра“ колхозэш 10 кана спэктаклым шындэн.

Кружок шошо ага вашэш концэртым йамдыла.

Н. Шуматов.

Отличник-шамыч комсомолыш пурат

Куршаково пэлэ кыдалаш школ пэлэн (Косолоп район) 1937 ийыштэ комсомол организаций укэ ыльэ. 1938 ийыштэ молодьож коклаштэ воспитатэльный пашам сайэмдымэ дэнэ комсомол организаций организоватлалтэ. Комсомолыш отличник - шамыч пурат. Шукэртэ огыл чыла прэдмэт дэнэ отличнэ тунэмшэ-шамыч Ислэнтьэва Вэра дэн Михэйэва Лиза комсомолыш пурышт.

Рудаков.

Отв. редактор—Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—392. Тираж 3000 экз. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата. Из-во „Марий Коммун“.